

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

LOL.411.003.01.2016

D/16/502

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

ul. Artyleryjska 3e, 10-165 Olsztyn

T +48 89 678 82 00, F +48 89 678 82 30

lol@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-69, 10-950 Olsztyn

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	D/16/502 – „Działania edukacyjne na rzecz bezpieczeństwa dzieci i młodzieży szkolnej w ruchu drogowym”,
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie
Kontroler	Stanisław Bubiński, gł. specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 99761 z dnia 01.03.2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa nr 4 w Zespole Szkół nr 4 im. Gen. Stefana „Grota” Roweckiego w Mrągowie (adres: 11-700 Mrągowo; os. Mazurskie 12), dalej „Szkoła” lub „Szkoła Podstawowa”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Edward Suchan, Dyrektor Zespołu Szkół nr 4, od dnia 1 września 2012 r. (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie skontrolowaną działalność¹.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Szkoła realizowała podstawę programową kształcenia ogólnego w zakresie zagadnień związanych z bezpieczeństwem ruchu drogowego, określoną w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół². Treści dotyczące bezpieczeństwa w klasach I-III, w tym dotyczące prawidłowego poruszania się w ruchu drogowym, przekazywane były w trakcie zajęć w ramach edukacji wczesnoszkolnej, natomiast w klasach IV-VI głównie na zajęciach technicznych oraz w ramach pogadanek na godzinach wychowawczych. Szkoła przygotowywała też uczniów oraz organizowała dla nich egzaminy na kartę rowerową. Przeprowadzano je zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 12 kwietnia 2013 r. w sprawie uzyskiwania karty rowerowej³.

Szkoła brała również udział w różnych inicjatywach oraz akcjach edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa ruchu drogowego dzieci i młodzieży. Podejmowała także działania wychowawczo-profilaktyczne na rzecz zapewnienia im bezpiecznej drogi do szkoły. Organizując wycieczki szkolne przestrzegano wymogów wynikających z rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki⁴.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz.U. z 2012 r. poz. 977, ze zm.

³ Dz.U. z 2013 r. poz. 512.

⁴ Dz.U. z 2001 r. Nr 135, poz. 1516, ze zm.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania szkoły związane z poprawą bezpieczeństwa osób nieletnich korzystających z dróg publicznych.

Opis stanu
faktycznego

1.1. Organem prowadzącym Szkołę⁵ jest Gmina Miasto Mrągowo. Obsługa administracyjna i finansowa Szkoły prowadzona jest przez pracowników zatrudnionych w Zespole Szkół nr 4 (dalej „Zespół Szkół”).

W latach szkolnych 2013/2014 - 2015/2016 do Zespołu Szkół uczęszczało odpowiednio: 715, 739 i 775 uczniów, w tym do Szkoły Podstawowej odpowiednio: 431, 479 i 534 uczniów.

Organizacja Szkoły Podstawowej w ostatnich dwóch latach szkolnych była następująca:

- rok 2014/2015 - 20 oddziałów dla 479 uczniów, w tym 33 uczniów przyjętych z innych szkół. Ogółem: klasa I – 5 oddziałów dla 117 uczniów, kl. II – 3 oddziały dla 74 uczniów, kl. III – 3 oddziały dla 67 uczniów, kl. IV – 3 oddziały dla 68 uczniów, kl. V – 3 oddziały dla 79 uczniów, kl. VI – 3 oddziały dla 74 uczniów.
- rok 2015/2016 - 22 oddziały dla 534 uczniów, w tym 26 uczniów przyjętych z innych szkół. Ogółem, według stanu na 15.09.2015 r., klasa I – 5 oddziałów dla 125 uczniów, kl. II – 5 oddziałów dla 115 uczniów, kl. III – 3 oddziały dla 76 uczniów, kl. IV – 3 oddziały dla 69 uczniów, kl. V – 3 oddziały dla 69 uczniów, kl. VI – 3 oddziały dla 80 uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 3-9)

Szkoła Podstawowa weszła w skład Zespołu Szkół na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Mrągowie z dnia 21 marca 2002 r. w sprawie utworzenia Zespołu Szkół nr 4 im. Gen. Stefana „Grota” Roweckiego w Mrągowie. Utworzony wówczas obwód dla Szkoły Podstawowej obejmował uczniów zamieszkałych przy 48 ulicach wchodzących w obręb administracyjny miasta Mrągowo, tj. przy placu im. Słowackiego i na terenie 4 osiedli (Brzozowe, Mazurskie, Metalowców, Parkowe). W czasie podejmowania ww. uchwały, drogi uczniów zamieszkujących w omawianym obwodzie szkolnym nie kolidowały ze szlakami komunikacyjnymi o znacznym natężeniu ruchu, a najdalsza odległość zamieszkania ucznia od Szkoły wynosiła ok. 3,5 km (ul. Leśna droga i ul. Żurawia). Do czasu zakończenia niniejszej kontroli obwód ten nie uległ zmianie.

(dowód: akta kontroli str. 10-14)

Od czasu wybudowania zachodniej obwodnica miasta (droga krajowa nr 59), uczniowie zamieszkali przy 7 ulicach przydzielonych do obwodu Szkoły (Kormoranów, Krucza, Leśna Droga, Łabędzia, Orla, Słowicza i Żurawia) w drodze do i ze szkoły korzystają z dwóch skrzyżowań umożliwiających przejście przez tę obwodnicę. Oba skrzyżowania posiadały oznaczenia zgodne z zasadami organizacji ruchu drogowego. W latach szkolnych 2013/2014 - 2015/2016 do Szkoły uczęszczało ogółem 26 uczniów zamieszkujących przy ww. ulicach (odpowiednio w ww. latach szkolnych: 7, 8 i 11). Kilkoro z tych uczniów dowożonych było i jest przez rodziców dojeżdżających do pracy w Mrągowie, a pozostali przychodzą pieszo lub doraźnie korzystają z komunikacji miejskiej.

(dowód: akta kontroli str. 4-9, 15-16)

1.2. W zakresie dbania o bezpieczeństwo pobytu ucznia w Szkole oraz poza Szkołą (wycieczki), w Zespole Szkół opracowano następujące dokumenty, w których uregulowano kwestie bezpieczeństwa uczniów:

⁵ Obiekt szkolny wybudowany został na początku lat 90-tych ub. wieku, jako ośmioklasowa szkoła podstawowa, do której w przeszłości uczęszczało po ok. 1600 uczniów.

- *statut ZS nr 4 - Dział V „Pracownicy szkoły”; Rozdział 1 „Nauczyciele i inni pracownicy szkoły”; § 104 „Zadania nauczycieli w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa uczniom”,*
- *Program Wychowawczy (np. rozdz. III „Powinności wychowawcy”; rozdz. VI „Współpraca wychowawcza z samorządem terytorialnym i instytucjami życia społeczno-kulturalnego – sąd, policja”; rozdz. IX „Tematyczne lub okresowe programy wychowawcze”),*
- *Szkolny Program Profilaktyki (np. rozdz. V „Zadania SPP”; rozdz. VII „Plan działań – działania skierowane na uczniów”),*
- *Procedury w sprawie postępowania w sytuacji zagrożenia dzieci i młodzieży demoralizacją w ZS nr 4,*
- *Regulamin wycieczek szkolnych krajowych i zagranicznych,*
- *Regulamin wyjazdów na zawody sportowe ucznia ZS nr 4,*
- *Procedura postępowania w sytuacji zaistnienia wypadku ucznia w ZS nr 4.*

(dowód: akta kontroli str. 15-16)

1.3. Z pisemnej informacji otrzymanej od Burmistrza Miasta Mrągowo, wynikało m.in., że:

- na podstawie porozumienia zawartego w dniu 02.03.2015 r., pomiędzy organem prowadzącym Szkołę (Burmistrzem Miasta Mrągowo), a Wójtem Gminy Mrągowo, koszty oraz organizowanie dowozu dzieci z terenu Gminy Mrągowo do Szkoły ponosiła Gmina Mrągowo. Dowóz ten odbywa się komunikacją rejsową, na podstawie biletów miesięcznych opłacanych z budżetu Gminy, która również zapewniała opiekuna oraz przekazywała kierownictwu Szkoły wykazy uczniów skierowanych do Szkoły.
- najdalej zamieszkały uczeń, z miejscowości Notyst Wielki, ma do Szkoły ok. 20,0 km (dojazd ten odbywa się drogami krajowymi nr 59 i 16).
- Miasto corocznie zabezpiecza w budżecie środki na zwrot kosztów za przejazdy dzieci, jeżeli dowożenie zapewniają rodzice, w przypadku, gdy droga dziecka do szkoły przekraczałaby ustawową odległość. Odpłatność wynika z zasad i wysokości opłat taryfowych za przejazdy autobusami na terenie Miasta Mrągowo i Gminy Mrągowo.
- Miasto Mrągowo sukcesywnie wspiera samorządowe placówki oświatowe w ich działalności na rzecz edukacji w zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, poprzez uczestnictwo w Turniejach o Bezpieczeństwie w Ruchu Drogowym oraz wyposażenie szkół w kamizelki odblaskowe dla uczniów. W roku 2015 Miasto zakupiło 150 szt. kamizelek odblaskowych dla dzieci i młodzieży szkolnej, z czego 50 szt. przekazano Zespołowi Szkół.

(dowód: akta kontroli str. 17-22)

Dokumentacja w zakresie dowozów uczniów w ramach ww. porozumienia obejmowała m.in. rozkład jazdy autobusów przywożących i odwożących uczniów z terenu Gminy Mrągowo na trasie Mrągowo – Notyst Wielki – Mrągowo. Obowiązkiem administracji Szkoły było sporządzanie comiesięcznych zapotrzebowań na bilety PKS, z których w roku szkolnym 2014/2015 korzystało 5 uczniów, a w roku szkolnym 2015/2016 – 7. Koszty dowożenia uczniów przez rodziców/opiekunów rozliczane były w roku szkolnym 2014/2015 dla 10 uczniów, a w roku szkolnym 2015/2016 dla 18.

(dowód: akta kontroli str. 23-25)

W czasie oczekiwania na zajęcia, jak również na powrót do miejsca zamieszkania uczniowie mogli korzystać ze świetlicy szkolnej prowadzącej zajęcia od godz. od 6³⁰ do 16³⁰. W roku szkolnym 2015/2016 (I semestr), w „Dzienniku zajęć świetlicy

szkolnej” wpisano m.in. prowadzenie zajęć wychowawczo-dydaktycznych związanych z bezpieczeństwem na drodze oraz w szkole i podczas przebywania na powietrzu.

(dowód: akta kontroli str. 26-33)

W roku szkolnym 2015/2016 uczniami Szkoły było troje dzieci niepełnosprawnych, z których jedno (uczeń kl. II) dowożone do Szkoły było i jest przez rodziców. Jedna uczennica kl. I, mieszkająca nieopodal Szkoły, jest do niej przyprowadzana przez rodziców, zaś dla jednego ucznia (również kl. I) zorganizowane jest nauczanie indywidualne w miejscu zamieszkania.

(dowód: akta kontroli str. 15-16)

1.4. W trakcie kontroli, wśród uczniów oddziałów klas IV-VI przeprowadzona została ankieta dotycząca bezpieczeństwa ruchu drogowego. Wypełniło ją 127 uczniów (87,6% uczniów tych oddziałów). Analiza ankiet wykazała m.in., że:

- 106 uczniów (83,5%) oceniło swoją drogę do Szkoły jako bezpieczną, a 21 (16,5%) uznało, że ich droga do Szkoły jest niebezpieczna,
- uczniowie klas IV nie posiadali kart rowerowych,
- z 88 uczniów klas V i VI, którzy wypełnili ankietę, 59 (67,0%) posiadało karty rowerowe; 9 uczniów (10,2%), w tym jeden uczeń nie posiadający karty rowerowej, odpowiedziało pozytywnie na pytanie, że „o ile ma możliwość, to dojeżdża do szkoły rowerem”,
- 85 uczniów (66,9%) odpowiadając na pytanie „Jak przebiega twoja droga do szkoły?”, odpowiedziało, że „idzie i wraca ze szkoły pieszo”, z tego 78 uczniów (61,4% ogółu ankietowanych) odpowiedziało, że „miejsca, w których przechodzę przez jezdnię, to wyznaczone przejścia dla pieszych”.

Żaden z ankietowanych uczniów nie zaznaczył w ankiecie następujących odpowiedzi: *„Jadąc do szkoły rowerem korzystam z dróg, po których poruszają się pojazdy samochodowe i jestem uczestnikiem ruchu drogowego”*; *„Większość dróg idę (jadę) poboczem obok jezdni, ze względu na brak chodnika”*; *„Miejsca, w których przechodzę przez jezdnię nie mają wyznaczonych przejść dla pieszych”*.

- 32 uczniów (25,2%) wskazało miejsca niebezpieczne, które napotykają na swojej drodze do i ze Szkoły, w tym 18 wskazań (56,3%) podali uczniowie klas IV.

Do miejsc najczęściej wskazywanych przez uczniów jako niebezpieczne ich w drodze do Szkoły należały:

- 8 wskazań (25,0%) dotyczyło przejścia dla pieszych z os. Parkowego przez ulicę Rynkową, w sąsiedztwie drogerii i przedszkola oraz sklepu „Biedronka”,
- 7 wskazań (21,9%) dotyczyło dwóch przejść dla pieszych przez ul. Brzozową – od strony wzgórza i parku im. gen. Władysława Sikorskiego – na teren os. Parkowego,
- 5 wskazań (15,6%) dotyczyło przejść dla pieszych z os. Mazurskiego przez skrzyżowanie ulicy Rynkowej z ul. Leśną, w sąsiedztwie zatoki przystankowej dla autobusów,
- 5 wskazań (15,6%) dotyczyło trzech przejść przez ulicę Rynkową, w sąsiedztwie terenu szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 34-35 i 36-45)

Przeprowadzone oględziny siedmiu przejść przez jezdnię, które uczniowie najczęściej wskazywali jako miejsca niebezpieczne w ich drodze do szkoły wykazały, że:

- głównym czynnikiem wpływającym na zagrożenie bezpieczeństwa uczniów w drodze do szkoły mogło być niekorzystne ukształtowanie terenu i położenie dróg wewnętrznych, jak np. łuk poziomy na wzniesieniu w ciągu ul. Brzozowej wraz z umiejscowionym tam przystankiem autobusowym (bez zatoki przystankowej) oraz łuki poziome w ciągu ul. Rynkowej,
- każde z siedmiu przejść dla pieszych było oznaczone znakiem pionowym (D-6 „przejście dla pieszych”) oraz miało oznakowanie poziome (P-10 „przejście dla pieszych”), tzw. „pasy” i linie przerywane i ciągłe z grupy „P” w osi jezdni,
- każde z siedmiu przejść dla pieszych wymagało w mniejszym lub większym stopniu poziomowej renowacji oznakowań poziomych (tzw. „pasów”),
- na czterech z siedmiu przejść dla pieszych zmontowane było oznaczenie znakiem pionowym T-27 „Agatka”,
- trzy przejścia dla pieszych miały zamontowane barierki ochronne, z tego w dwóch przypadkach przy krawężniku chodnika, natomiast w jednym przypadku jako barierki spowalniające wejście uczniów na chodnik (wyjście z terenu szkoły na ul. Rynkową).

(dowód: akta kontroli str. 46-47 i 48-50)

W związku z ww. oględzinami, które wykazały, iż głównym czynnikiem wpływającym na zagrożenie bezpieczeństwa uczniów przechodzących przez ul. Brzozową było niekorzystne ukształtowanie terenu i brak zatoki przystanku autobusowego w sąsiedztwie łuku poziomego jezdni na wzniesieniu, a także potrzeba poziomowej renowacji przejść dla pieszych oraz braku trzech oznaczeń pionowych (T-27 „Agatka”), zasięgnięto informacji u Burmistrza dotyczącej planowanych działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa uczniów zamieszkających w obwodzie Szkoły. W informacji z dnia 20.04.2016 r. Pani Burmistrz podała m.in., że:

- w jej ocenie brak jest przesłanek do zmiany istniejącego układu komunikacyjnego ul. Brzozowej, o czym świadczy m.in. brak zdarzeń drogowych z udziałem pieszych,
- oznakowanie pionowe istniejących przejść dla pieszych zlokalizowanych na drogach w rejonie Zespołu Szkół jest zgodne z obowiązującymi przepisami dotyczącymi dróg publicznych gminnych. Odnośnie brakujących tabliczek T-27 „Agatka”, wskazujących że przejścia dla pieszych są szczególnie uczęszczane przez dzieci, pani Burmistrz podała, że tabliczki te zostaną uzupełnione do końca maja br.,
- ubytki oznakowania poziomego przejść dla pieszych zostaną uzupełnione do końca maja br.

(dowód: akta kontroli str. 51-52)

1.5. Zarządzeniem dyrektora Zespołu Szkół z dnia 28.10.2013 r., wprowadzono „Regulamin wycieczek szkolnych krajowych i zagranicznych”, a także „Regulamin wyjazdów na zawody sportowe (...)”. Do regulaminów tych załączono wzory niezbędnych dokumentów, w tym m.in.: zgłoszenie wycieczki szkolnej, kartę wycieczki, harmonogram wycieczki, listę uczestników wycieczki, jak również stosowne (wymagane) oświadczenia rodziców/opiekunów i kierownika wycieczki. W roku szkolnym 2014/2015 w Zespole Szkół odnotowano przeprowadzenie ogółem 37 wycieczek i wyjazdów szkolnych z udziałem ogółem 848 uczniów. Dla uczniów Szkoły Podstawowej zorganizowano 28 wyjazdów, w których udział wzięło ogółem 624 uczniów. Analiza dokumentacji dotyczącej 10 wycieczek wykazała, iż w trakcie ich organizowania przestrzegane były wymogi wynikające z rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki oraz z wewnętrznych procedur w zakresie bezpiecznego pobytu ucznia w szkole. W każdym przypadku

opracowano kartę wycieczki, która zatwierdzona została przez Dyrektora Szkoły, ustalano jej program i harmonogram. Wyznaczony został także kierownik imprezy oraz opiekunowie, których liczba zapewniała bezpieczny przebieg wycieczki szkolnej. Wśród kadry pedagogicznej Szkoły składającej się z 49 nauczycieli przeszkolenie dla kierowników wycieczek szkolnych posiadało 6 nauczycieli.

(dowód: akta kontroli str. 53-81)

1.6. Działania związane z bezpieczeństwem dzieci i młodzieży szkolnej w ruchu drogowym prowadzone były dwukierunkowo, z tego w zakresie:

- ogólnej edukacji dzieci i młodzieży na rzecz bezpieczeństwa w ruchu drogowym przez Dyrektora, Wicedyrektora ds. edukacji wczesnoszkolnej (klasy I-III) oraz przez Wicedyrektora ds. wychowawczo-opiekuńczych (klasy IV-VI). Polegały one na informowaniu uczniów o potrzebie zachowania bezpieczeństwa na drogach, podczas apeli porządkowych, zebrań Samorządu Uczniowskiego, posiedzeń Rady Pedagogicznej oraz monitorowaniu i kontrolowaniu zapisów w dziennikach lekcyjnych.
- przygotowania uczniów klasy IV Szkoły Podstawowej do zdania egzaminu i otrzymania karty rowerowej przez troje nauczycieli, w tym przez: nauczyciela zajęć technicznych (w zakresie części teoretycznej i testów egzaminacyjnych), nauczyciela wychowania fizycznego oraz nauczyciela zajęć komputerowych, w zakresie związanym z przeprowadzeniem egzaminów praktycznych oraz sporządzenia protokołów z obu części egzaminów.

(dowód: akta kontroli str. 3)

Kierownictwo Szkoły prowadziło cykliczną kontrolę dokumentacji prowadzonej przez wychowawców klasowych, tj. zapisów w dziennikach lekcyjnych, w których odnotowywano m.in. wydarzenia z życia klasy i szkoły, z uwzględnieniem poruszanej tematyki bezpieczeństwa podczas apeli porządkowych, spotkania z rodzicami, spotkania z przedstawicielami Policji. Prowadziło też kontrolę dokumentacji związanej z organizacją wycieczek klasowych, wyjazdów na zawody i konkursy. Kierownictwo szkoły oraz wychowawcy klas na bieżąco informowali i przypominali uczniom o obowiązku posiadania przez pieszych elementów odblaskowych przy poruszaniu się po drogach publicznych, w miejscach niezabudowanych w okresie od zmierzchu do świtu. Informacje te przekazywane były m.in. na apelach porządkowych przed feriami i wakacjami. Przeprowadzane były także pogadanki przez wychowawców klas nt. bezpieczeństwa na drodze, co potwierdzały zapisy w dziennikach lekcyjnych.

Na koniec I kwartału 2016 r. Zespół Szkół posiadał 100 opasek odblaskowych oraz 150 kamizelek odblaskowych. Kamizelki te zostały zakupione m.in. przez organ prowadzący oraz Radę Rodziców Zespołu Szkół.

Z wyjaśnień udzielonych przez Dyrektora Zespołu Szkół wynika m.in., iż kierownictwo dokonuje przeglądu wyposażenia pracowni wychowania technicznego w niezbędne do nauki plansze, znaki drogowe, makiety skrzyżowań, oprogramowanie multimedialne, filmy edukacyjne itp. Wychowawcy klas IV-VI szkoły podstawowej mają orientację, ilu wychowanków ma kartę rowerową i którzy z nich mogą dojeżdżać do szkoły na rowerze. Należy podkreślić, że uczniowie tych klas rzadko korzystają z rowerów, by dotrzeć do szkoły, ponieważ większość z nich dociera pieszo lub są dowożone indywidualnie przez rodziców samochodem albo autobusem miejskim.

(dowód: akta kontroli str. 82-84, 85-90)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Realizacja podstawy programowej w zakresie zagadnień związanych z bezpieczeństwem ruchu drogowego.

Opis stanu
faktycznego

W Szkole realizowano podstawę programową kształcenia ogólnego w zakresie treści dotyczących bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Analiza wpisów w dziennikach lekcyjnych trzech klas pierwszych (edukacja wczesnoszkolna - lata 2012/2013, 2013/2014 i 2014/2015) oraz trzech klas czwartych w ww. latach szkolnych wykazała, iż w klasach tych realizowana była podstawa programowa wynikająca z rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.

Dla nauczania w klasach I-III podstawa dotyczyła treści „Dba o bezpieczeństwo własne i innych, wie jak należy bezpiecznie poruszać się po drogach (w tym na rowerze) i korzystać ze środków komunikacji, wie jak należy zachować się w sytuacji wypadku”. Podstawa ta realizowana była od 2008 r. w oparciu o program profilaktyczny „Bezpieczne życie”, którego celem jest wskazanie potencjalnych zagrożeń życia i zdrowia, wskazanie sposobów zapobiegania nieszczęśliwym wypadkom oraz wykształcenie u dzieci umiejętności postępowania w trudnych sytuacjach. Podstawę tę realizowano w trakcie zajęć poświęconych kwestiom bezpieczeństwa, najczęściej w ramach edukacji społecznej, przyrodniczej, zajęć komputerowych, zajęć technicznych oraz zajęć z wychowania fizycznego.

W roku szkolnym 2015/2016 realizowane były programy o nazwie: „Czyste powietrze wokół nas”, „Bezpieczny dom”, „Bezpieczne życie”, „Spójrz inaczej”, „Nie pal przy mnie, proszę!”. W ramach realizacji programu „Bezpieczne życie”, uczniowie co roku wychodzili do Straży Pożarnej i Powiatowej Komendy Policji, a w maju organizowany był konkurs „Żyj zdrowo i bezpiecznie”, składający się z części teoretycznej i praktycznej. W czasie konkursu prowadzony był kurs udzielania pierwszej pomocy dla osoby nieprzytomnej oddychającej, który kierowany był do uczniów klas III.

(dowód: akta kontroli str. 91-105)

Podstawa programowa dla klas IV-VI w brzmieniu: „Uczeń bezpiecznie uczestniczy w ruchu drogowym jako pieszy, pasażer i rowerzysta” realizowana była w klasie IV na zajęciach technicznych, w oparciu o program nauczania zajęć technicznych „Jak to działa”, uwzględniający m.in. w ramach treści nauczania dział: „Bezpieczeństwo w szkole i na drodze” i „Rowerzysta na drodze”. Na dalszym etapie kształcenia (kl. V-VI) zagadnienia te były powtarzane, głównie podczas godzin wychowawczych lub na zajęciach z wychowania technicznego. Celem kształcenia było: sprawne i bezpieczne posługiwanie się sprzętem technicznym, rozumienie konieczności uzyskania karty rowerowej, znajomość zasad ruchu drogowego, świadomość zagrożeń na drodze (chodnik, ulica, pobocze itp.), nabycie umiejętności udzielania podstawowej pomocy medycznej, znajomość numerów alarmowych, pod które można zadzwonić w celu uzyskania pomocy.

W klasach IV-VI szkoły podstawowej na realizację zajęć technicznych przewidzianych było 95 godzin (kl. IV – 32 godz., V – 32 godz. i VI – 31 godz.), z czego w klasach IV 20 godzin przeznaczonych było na realizację wymagania szczegółowego z podstawy programowej (4.2. „Uczeń bezpiecznie uczestniczy w ruchu drogowym jako ...”). Podczas zajęć technicznych uczniowie klas IV wykonywali również prace praktyczne: makietę skrzyżowania (1-2 godz.), znak drogowy (1-2 godz.). Ponadto, nauczyciele zajęć komputerowych przeznaczali 2 godz. lekcyjne na rozwiązywanie testów na kartę rowerową dostępnych online (w ramach godzin do dyspozycji nauczyciela).

Analiza w trzech oddziałach klas IV-VI wpisów w dziennikach lekcyjnych wykazała, że liczby godzin nauczania zagadnień z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego wykazały, że w trakcie trzech lat szkolnych, wyniosła odpowiednio: 22, 26 i 41. Z wyjaśnienia Dyrektora wynikało m.in., że analizowane zapisy godzin dotyczą wydarzeń z życia klasy i szkoły istotnych dla społeczności szkolnej, w tym apeli organizowanych cyklicznie na rozpoczęcie roku szkolnego, przed rozpoczęciem przerw świątecznych, ferii oraz wakacji. Wychowawcy podejmowali też działania związane z bezpieczeństwem uczniów, np.: pogadanki w klasach podczas spotkań z rodzicami, szkoleń przed wyjazdem na wycieczkę klasową, spotkań z policjantem.

(dowód: akta kontroli str. 3, 15-16, 87-90, 106-155)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Przygotowanie uczniów do egzaminu na kartę rowerową.

Opis stanu
faktycznego

Szkoła przygotowywała uczniów do przystąpienia przez nich do egzaminu na kartę rowerową. Przygotowanie to, zgodnie z podstawą programową kształcenia w szkole podstawowej, miało miejsce w klasie czwartej, w ramach zajęć technicznych i obejmowało ono wszystkich uczniów klas IV.

Realizowane zajęcia techniczne wypełniały założenia podstawy programowej w zakresie przygotowania uczniów do bezpiecznego uczestniczenia w ruchu drogowym jako rowerzysty. Wprowadzony przez Dyrektora w dniu 07.01.2014 r. „Regulamin uzyskania karty rowerowej”, zawierał m.in.: zasady uzyskania karty rowerowej i procedurę jej uzyskania, warunki ubiegania się o kartę rowerową, a także wzór podania składanego przez ucznia do dyrektora Szkoła, zawierającego również zgodę rodzica/opiekuna na przystąpienie do egzaminu.

Przygotowanie uczniów klasy IV Szkoły Podstawowej do zdania egzaminu na kartę rowerową prowadziło troje nauczycieli w ramach następujących działów tematycznych:

- części teoretycznej i testów egzaminacyjnych - nauczyciel zajęć technicznych. Potwierdzeniem prowadzonych działań były wpisy w protokole z przeprowadzonych egzaminów na kartę rowerową oraz wpis do rejestru otrzymanych i wydanych kart rowerowych, jak również uczestnictwo uczniów z klas IV w zajęciach technicznych i zajęciach komputerowych.
- przygotowania i przeprowadzenia egzaminów praktycznych na kartę rowerową (m.in. przygotowanie ścieżki rowerowej na boisku szkolnym) oraz sporządzenie protokołów z obu części egzaminów (nauczyciel wychowania fizycznego i nauczyciel zajęć komputerowych). Nauczyciel zajęć komputerowych posiadał „Certyfikat udziału w szkoleniu dla nauczycieli sprawdzających umiejętności osoby ubiegającej się o kartę rowerową” wydany przez „WORD” w Olsztynie w dniu 08.03.2014 r.

Realizując podstawę programową nauczania techniki w klasach IV-VI założono, że uczeń bezpiecznie uczestniczy w ruchu drogowym jako pieszy, pasażer i rowerzysta, a stosowany w szkole program nauczania zajęć technicznych w klasie IV określał m.in. następujące cele kształcenia:

- sprawne i bezpieczne posługiwanie się sprzętem technicznym,
- rozumienie konieczności uzyskania karty rowerowej,
- znajomość zasad ruchu drogowego,
- świadomość zagrożeń na drodze (chodnik, ulica, pobocze itp.),
- udzielanie podstawowej pomocy medycznej,

- znajomość numerów alarmowych, pod które można zadzwonić w celu uzyskania pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 3, 15-16, 85-90, 156-166)

Egzaminy na kartę rowerową przeprowadzane były w czerwcu każdego roku szkolnego dla uczniów, którzy przedłożyli pisemną prośbę o przystąpienie do egzaminu (wraz ze zgodą rodzica/opiekuna) oraz ukończyli 10 lat. Przebiegał on zgodnie z §21 rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej w sprawie uzyskiwania karty rowerowej. Egzamin ten składał się z części teoretycznej, uwzględniającej wymagane treści oraz praktycznej - przeprowadzanej w miejscu wyznaczonym przez Dyrektora Szkoły, umożliwiającym sprawdzenie niezbędnych umiejętności praktycznych. Wydawane karty odpowiadały wzorowi określoneemu w załączniku Nr 2 do ww. rozporządzenia.

W latach szkolnych 2013/2014 i 2014/2015 zdawalność egzaminów wyniosła 89,2% i 69,7%. I tak, w roku szkolnym:

- 2013/2014 do egzaminu przystąpiło ogółem 120 uczniów, zdało 107 (89,2%), natomiast w odniesieniu do uczniów klas IV ustalono, że uprawnionych było 75 uczniów, do egzaminu przystąpiło 59 uczniów (78,7%), a zdało 46 uczniów, co stanowiło 78,0% uczniów przystępujących do egzaminu,
- 2014/2015 do egzaminu przystąpiło ogółem 76 uczniów, zdało 53 (69,7%), w odniesieniu do uczniów klas IV: uprawnionych było 66 uczniów, przystąpiło 58 (87,9%), natomiast zdało 44 uczniów (75,9 % przystępujących).

Wszyscy uczniowie, którzy zdali egzaminy, złożyli komplet wymaganych dokumentów (podanie do dyrektora szkoły, zgodę rodzica/opiekuna, aktualne zdjęcie) i odebrali karty rowerowe.

(dowód: akta kontroli str. 15-16, 167-174)

W zakresie przygotowywania uczniów i organizowania zajęć poprzedzających przystąpienie do egzaminu na kartę rowerową Dyrektor Zespołu Szkół uznał za poprawne i wystarczające zaplecze techniczne szkoły (przygotowywany na czas egzaminów plac manewrowy, pachołki, znaki drogowe itp.), makiety skrzyżowań, filmy edukacyjne oraz tablice interaktywne. Za poprawną uznał również współpracę z policją i rodzicami, którzy aktywnie uczestniczą w tym działaniu poprzez udostępnienie rowerów na część praktyczną egzaminu.

(dowód: akta kontroli str. 85-90)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

4. Udział Szkoły w akcjach edukacyjnych i promujących bezpieczeństwo ruchu drogowego.

Opis stanu faktycznego

W badanym okresie uczniowie Szkoły uczestniczyli cyklicznych i okazjonalnych akcjach edukacyjno-profilaktycznych dotyczących bezpieczeństwa w życiu codziennym, w tym również bezpieczeństwa w ruchu drogowym dzieci i młodzieży, w tym m.in.:

- corocznie uczniowie edukacji wczesnoszkolnej (kl. I-III) wychodzą w ramach realizacji programu „Bezpieczne życie” do Straży Pożarnej i Powiatowej Komendy Policji,
- w maju organizowany był konkurs „Żyj zdrowo i bezpiecznie”, składający się z części teoretycznej i praktycznej. W czasie konkursu prowadzony był kurs udzielania pierwszej pomocy osobie nieprzytomnej oddychającej, który kierowany był do uczniów klas III,

- w roku szkolnym 2015/2016, w ramach projektu edukacyjnego „Poznajemy zawody”, odbyło się spotkanie z ratownikami medycznymi i pokaz ratownictwa medycznego (kl. I - II),
- w dniu 19.11.2015 r. edukacja wczesnoszkolna otrzymała kamizelki odblaskowe ufundowane przez Burmistrza (50 szt.); w czasie wręczenia kamizelek w szkole był obecny Komendant Powiatowej Komendy Policji, który rozmawiał z uczniami o bezpieczeństwie w czasie drogi do szkoły i ze szkoły,
- w październiku ubiegłego roku uczniowie edukacji wczesnoszkolnej wzięli udział w konkursie „Bezpieczna i przyjazna droga do szkoły przez cały rok”, organizowany przez Wydział Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji, pod patronem Marszałka Województwa i Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty (udział wzięło ok. 20 uczniów),
- w lutym i marcu 2016 r. edukacja wczesnoszkolna wzięła udział w konkursie plastycznym pt. „W trosce o nasze bezpieczeństwo”, organizowanym przez Komendanta Głównego PSP. Celem konkursu było poszerzenie wiedzy dzieci i młodzieży na temat zachowania bezpieczeństwa w przypadku występowania wszelkiego rodzaju zagrożeń,
- w świetlicy szkolnej systematycznie realizowane są tematy dotyczące bezpieczeństwa: wrzesień – rozmowa na temat bezpiecznej drogi do szkoły i ze szkoły, zachowania zasad bezpieczeństwa na terenie szkoły; październik i grudzień - wdrażanie dzieci do zachowania zasad bezpieczeństwa w drodze do i ze szkoły; styczeń – pogadanki na temat bezpiecznych zabaw na świeżym powietrzu w okresie zimowym; luty – rozmowy na temat bezpieczeństwa w drodze do i ze szkoły oraz w czasie zabaw na świeżym powietrzu,
- cyklicznie przez dyrekcję Szkoły organizowane są apele dla uczniów klas 0-III oraz IV-VI, w czasie których poruszane są tematy bezpieczeństwa w ruchu drogowym i bezpiecznej drogi do szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 85-94, 97-106)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach – jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁶, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Mrągowie.

Olsztyn, dnia kwietnia 2016 r.

Kontroler
Stanisław Bubiński
gł. specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie

.....
podpis

.....
podpis

⁶ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096.